

Uf, tak už jsem tady. U brány mě zdraví starý pan Hájek. Zastavuji se, sedám z kola a jdu k němu. „Dobrý večer, tak jak to jde?“ „Snad dobré ráno,“ smál se vrátný. „Tak dneska naposledy, Martinko. No, kdo by to byl čekal. Tahle fabrika pamatovala lepší časy. A dneska už nikoho nezajímá, zítra se nadobro zavírá a za rok ani pes po ní neštěkne.“ Jo, má svatou pravdu. Ale nedá se na tom nic změnit. Nebo jo?! Pan Hájek pokračoval ve svém stesku: „Jo, kdyby se v té budově našel ukrytý poklad nebo se tu stala nějaká senzace,

třeba vražda, tak to by bylo jiné kafe.“ Já jsem se pou-smála a řekla: „Pane Hájek, tady se stanou akorát dvě věci. Prd a kulový!“ Starý pán se zasmál. Podali jsme si ruce a jako staří přátelé jsme si řekli sbohem. „Ale vždyť se ještě uvidíme. Přijdeš do kulturáku v sobotu večer na točený, ne?“ Přikývnu, že jo.

Vedu kolo, zaparkuji pod schody. Vyběhnu nahoru, nacházím svou „píchačku“, teda docházkový lístek, a cvakám. Jo, a už jsem tady. Jdu halou a zdravím se s každým. Všichni se tváří vesele, asi jako na pohřbu nejlepšího přítele. Zním tady každého, jejich jména a životní příběhy. Je to legrační, ale dokonce znám i jejich rodiny. Prarodiče, když jsem tady jako mladá začínala, rodiče, když jsem byla v jejich věku, a dneska tihle mladí, když já už jsem stará. Ušklíbnu se nad tím, že jsem stará. Musím být stará, když tohle všechno pamatuju.

Otevřu kumbál, beru zástěru, do černého pytle si nacpu další pytle, pak hadry, nějaké ty chemikálie, vysavač a razím si to. Začínám nahoře, kanceláře-mi. Nandám si sluchátka na uši a poslouchám Best of Depeche Mode. Moje dcera Natálka mi to stáhla k Vánocům, tuhle obstarožní muziku. Když já jsem byla v jejím věku, tak tohle byla hitovka. Broukám si a začínám utírat stoly. Dneska to půjde snadno. Na stolech, kromě jasných koleček od kávy a čaje a obrysů různých příruček a šanonů, nic není. Přemýšlím nad tím, proč se fabrika před zavřením musí uklidit. Chápu, že před slavnostním otevřením by se mělo všechno vycídit. Ale teďka to už stejně neza-chráním.

„Do prdele, hod'te sebou. Dneska je poslední šance se tam dostat. Fabriku zítra zavírají, a to dočista a jasna,“ huláká na své vrstevníky, kamarády, spolužáky Rosťa. Tři výtečníci se snaží ho dohnat. „Hele, a nebude lepší, když se na to vyprdneme? Co když nás chytanou?“ ptá se Jana. „Nebud' posera. Vždyť je to jen sranda. Zkouška odvahy, takový bobřík našeho přátelství. Chceš snad patřit do party?“ Je ticho. „No tak, vždyť o nic nejde. Vlezeme tam a zůstaneme tam přes noc.“ Ozval se Ríšův hlas: „Vždyť je Halloween, tak ať to stojí za to, zlato!“ Renata mlčela a měla toho dost. Nové značkové Nike, už pořádně špinavé, vlasy se jí zacuchaly, když lezli skrz houští, a tohle je to velké překvapení, co kluci slibovali? Ještě si rozbila brýle a moc toho nevidí. Vážně síla. Nejradši by šla domů. Ale nechce se jí, aby jí její kamarádka Jana nepomluvila a její vlastní bratrance si nemysleli, že je posera.

To je až k nevíře, jak papír může být těžký. V duchu se směju. Ono když těch papírů dáte více dohromady, tak se ztrhnete. Dneska všichni vyklízeli šuplíky. Směju se, protože tu vidím diáře asi tak deset let staré. A taky pár fotek. No to je neuvěřitelné! Tohle je zrovna fotka, kdy se otvírala nová hala. Před ní stojí zaměstnanci a já, hele, tady jsem já a ještě pět dalších mistrů. Bylo mi 20 let, když za mnou přišel starý pan mistr. Jmenoval se Kořátko, ale nikdo se mu nesmál, protože dokázal pěkně vytasit dráčky, když to bylo zapotřebí. Přišel za mnou, aby mi řekl, že za dva měsíce odchází do důchodu. Ptám se ho, proč to říká zrovna mně. Že by si starý kocour chtěl smlsnout na mladé kočce? Směju se té představě.

A on na to, že by byl rád, kdybych převzala místo mistra po něm. Stála jsem tam jako opařená. Cože? Já, já, která nejsem ani vyučená? A jsem tak, tak mladá. Pan Kořátko se usmál pod své šedé vousy a řekl, že jsem to dohnala praxí. Díky tomu, že mě každý půlrok posílali na různá oddělení, tak znám celý provoz, a to od položení látky na stůl, nastřihání, ušití, žehlení až po balení. Kromě toho si myslí, že mám na to hlavu, dělat mistra. Takže, chceš to? Musíš mi to říct v pondělí, abych to přednesl na schůzi.

Jela jsem domů jako zběsilá. Dokonce jsem předjela i pár škodovek, trabantů a kdoví ještě, jakou havěť. Z kola jsem ještě seskakovala za jízdy a vlítla do baráku jako stádo koní. Řvala jsem jako smyslů zbavená: „Mamí, mamí, tatí, tatí, blbečkové, kde jste všichni?“ Blbečkové bylo roztomilé pojmenování těch dvou pubertálních pulpánů, kteří mi nedali chvilku pokoj. Červi v posteli, místo zubní pasty lepidlo, v botách voda a na židli připínáček. Jak říkám, blbečkové. Chvillemi se s nimi nedalo žít. Naši měli velkou radost z té noviny a říkali, tak vidíš, že řemeslo má zlaté dno. Tonda na to, že ze mě jednou bude paní šéfová, a Jarda na to, nééé, rovnou paní ředitelka. A už bylo po slávě. Honím ty dva pitomce po kuchyni okolo stolu, pak chodbou a z domku ven. Na zahradě upadnu přes svoje vlastní kolo.

„Kdo poleze první?“ To je otázka, pomyslela si Renata, asi ten, kdo to vymyslel. Rosťa nadzvedává okno na WC a Ríša seskakuje jako první. Pak sleze Jana, Renata a Rosťa. „No vidíte, a to jste se báli, že nás někdo zastaví.“ No chytrák, a co dál, myslí si Jana. Rosťa pokračuje: „... takže plán je jasný. Schováme

se, a až vypadne noční směna, tak si to tady pořádně prohlédneme a zůstaneme tady přes noc. Uděláme pár foteček na mobil a dáme to na Facebook a budeme in.“ Renata se ptá kluků, kam se jako schovají teď. Protože na záchod se určitě někomu během směny bude chtít. Říša pomalu otvírá dveře, vystrkuje hlavu, kouká jako kukačka z hnízda. Nejdřív vpravo a pak vlevo. Čistý vzduch. Všichni ho následují, chodba, ještě jedna, a pak rychle zalézt pod schodiště.

Jsem líná nosit každý pytel po schodech dolů, a tak je nechám zatím v mezipatře. Stejně tudy nikdo nechodí, jen já, já, já jenom já... Petr Janda a Olympic. To je starý jak Metuzalém, ale stále dobrý. Dalších pět let mi v továrně uteklo jako voda. Stále jsem byla mistrová, stále na té samé lince, jen holky se mi měnily. Jedna byla těhotná, druhá na mateřské, třetí šla do důchodu... a pořád dokola jako tenhle pás. Táta stále pracoval u řezníka, maminka stále dělala mzdovou účetní, kluci se konečně doučili, jeden automechanik a druhý truhlář. Doma bylo vždycky veselo. A když na to vzpomínám, tak v práci taky. Byla tady úžasná parta lidí. Museli jsme makat, a to na 100 a více procent. Jako tady soudružka Nováková, splnila a ještě překročila. Občas se pracovalo i přesčas, to byly pěkný peníze navíc. A někdy i soboty. Vypadalo to, že tahle fabrika bude vyrábět, vyvážet a plnit ještě tak sto let. Opak je pravdou.

Dalších pět let a já jsem stále mistrová. Po fabrice se šušká, že se bude prodávat nebo měnit majitel. Starší kolegyně říkají, že se mám připravit na nejhorší. Ptám se, jako na co, na rakovinu, nebo rovnou na smrt? Ne, na propouštění. A ony že půjdou jako první, protože

jsou starý, nepotřebný. Chvíli na ně koukám jako na své brášky, na pitomce. Jako proč? Právě naopak si myslím, že tyhle ženské, které tady pracují od mládí stejně jako já, mají dlouholetou praxi, mají v krvi chodit do práce, třeba se jim nechce, nebo tělo odmítá. Dokážou si poradit a neotravují s každou prkotinou. No a tak čekám, co bude. Přicházejí Japonci. Musím se smát. Jsou ještě menší než já, to mě osobně potěšilo. Jdou spořádaně, s helmami na hlavách, jako ovečky, jen ostříhat. Ne že by se nepropouštělo. Ale ne tak ve velkém, jak se počítalo, a ne z důvodu stáří, ale protože Japonci se rozhodli to zmodernizovat. Tím ušetří na lidech a jedné hale, ze které se udělá další skladiště. Občas se mi stává, že nemám lidi, a tak si sednu za mašinu, tu či onu, sama. Nemám s tím problém. Jak říkal tatínek, co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš.

„Mě už to tady nebaví. Sedíme tady jako v čekárně u zubaře,“ lamentuje Jana. „Dočkej času jako husa klasu. Nepospíchej, máme čas,“ dodává vtipně Říša. Renata zívá, a přesto něco říká. Nikdo jí nerozumí, a tak to nikdo nekomentuje. „Nechcete jít někdo na výzvědy, jak jim to ještě dlouho bude trvat, než si sbalí ta svoje fidlátka a vypadnou?“ navrhuje Rosťa. Bude se losovat.

Tak Japoncům to jejich nadšení vydrželo přesně rok. Moje máma se mi to snažila vysvětlit, že je to díky daním nebo nějakým odpočtům z nich. A taky že jim stát něco garantoval. Ať je to, jak chce, doma je větší zábava než v práci. Máme nové vedení, podotýkám české s německou firmou v čele. Opět jdou halou, opět

helmy na hlavách a je to stádo, ale ne ovcí, ale volů. Máme zakázku na dětská pyžamka, takzvané overaly. Zrovna se mi přetrhla jedna ze tří nití na overlocku, na které se všívají manžety do rukávů a nohavic. Přistupuje ke mně jedna paní z delegace a ptá se mě, kde jsou tady toalety. Tak jí to vysvětluju. Nestihnu ani mašinu zavřít, když ta samá dáma mi oznamuje, že tam není toaletní papír. Než jsem stihla nit navlíknout a mašinu rozjet, tak se mi tam nahromadily tři balíky po deseti kusech. A to jsem ještě rychlá. Abych to dohnala, tak rychle беру balík, nacházím operaci číslo 8, pod kterou se skrývá všívání manžet, a zapisuji tam svoje číslo. Podle toho čísla vědí, kdo tu práci udělal, a buď tě pochválí, nebo taky ne. Paní mi opakuje, že na záchodě není toaletní papír. Trpím nedostatkem času, a tahle blbka mě bude zdržovat nedostatkem toaletního papíru. Už naježeně se na ni podívám a řvu na ni přes motory všech mašin: „Já nejsem uklízečka, ale mistrová!“

Mašiny ztichly. Renata kouká na nejkratší zápalku. Takže to vyhrála ona. Má se jít nenápadně podívat, jestli už jsou všichni pryč z haly. Vůbec se jí nechce. Rostá s Ríšou se na ni zubí jako reklama na zubní pastu. „Bojíš se, co?“ Dostává rychlé instrukce. Renata vstává a beze slova odchází. Jana za ní smutně kouká. Bere to po schodech nahoru, pak chodbou. Má najít chodbu, která vypadá jako most, který je zasklený a ze kterého je vidět přímo do pracovní haly.

Sedím v kanceláři. V hale nesvítí dvě zářivky, mašina na vyšívání je už týden pokažená a tady koukám, je nové vybavení celé místnosti. Počítač, teda notebook

je nový, kožená pohodlná sedačka, alespoň si myslím. Já totiž sedím na dřevěné židli. Připadám si jako trestanec odsouzený na smrt. V kožené židli sedí mladík, kterému teče mléko po bradě a ještě mu nenarostly první vousy. Důležitě se dívá do papírů. Listuje tam a zpět a najednou vypadá jako Kryštof Kolumbus. Právě objevil Ameriku. „Jak tak koukám, tak tady je napsáno, že nejvyšší dosažené vzdělání máte základní. A to tu vážně takoví lidé pracují na pozici mistra?“

Proč se ptá, když zná odpověď. Aha, chápu, řečnická otázka. Ale i tak mu odpovím, že mám 14 let praxe. Můžete se mě zeptat, na co chcete, jsem chodící encyklopedie v tomto oboru. Mladík ani nezvedne oči od papírů. „No právě. Pracujete tu již moc dlouho. Jste naprosto vyhaslá, bez jakýchkoliv nápadů, a já osobně si myslím, že firmě již nic nového nepřinese.“ Napadlo mě, že snad jen ten toaletní papír, co chyběl té krávě na záchodě.

„Ještě promluvíme se svými nadřízenými, jestli je možnost pro vás najít nějaké uplatnění.“ Zůstávám sedět a jsem vyřezaná jako tahle židle. „No, to je všechno, tak do práce snad, ne?“ Mám sto chutí mu říct, ať si hubu neotírá o práci, protože by se mohl pořezat. Ani neví, co to je. Rozumím, že firma ho platí, aby byl nepříjemný jako hovno na botě, a vyseletoval nás. Ale může si odpustit ty zbytečné kecý. Jdu dolů na halu. Všichni se ptají, tak co, jak to šlo. Bylo to hrozné. Neodpovídám, nemám sílu jim říct, že s volem se nedomluvíš.

Pohovor postupně mají všichni. Některé holky, a nejen holky, odcházejí s pláčem. Povedlo se mu to. Vyseletoval nás. Někdo odešel předčasně do důchodu, někdo rychle otěhotněl a bylo jedno s kým,

a někdo prostě odešel. Doma jsem jako tělo bez života. Naštěstí si toho nikdo moc nevšímá, protože maminka je nemocná. Všichni máme o ni starost. Moc nejedla, nepila, dokonce upadla na ulici do bezvědomí. Sanitka ji odvezla do nemocnice. Chodíme ji navštěvovat na směny, abychom se vystřídali a moc ji neunavili. Doktoři si nevedí rady. Slyšíme už třetí diagnózu. Týdny ubíhají. Chudák, vypadá jako pokusná myška.

Za pár dní mám opět pohovor. „Máte velké štěstí, že se vaši kolegové za vás postavili jako jeden muž a vaše dosavadní pracovní výsledky hovoří kladně.“ To vím taky, ty panáku. To bych tady asi nepracovala 14 let a z toho jedenáct jako mistrová. Bože, to je ale vůl jako anděl. „Takže se vedení společnosti rozhodlo, že vám dáme pracovní důtku a na rok vám sebereme plat a hodnotu mistra.“ Škoda, že tu není maminka. Hned by tě poučila, že plat mají poslanci a my, obyčejní smrtelníci, máme mzdu. „A budete tady pracovat jako uklízečka.“ Když si na to vzpomenu, musím se smát. Tenkrát mi do smíchu nebylo, ale po těch letech mi to všechno připadá jako strašná sranda.

Říkal první chodba vpravo a pak dveře, anebo vlevo. Renata sice vidí nějaké světlo, ale netuší, jestli jsou to ta okna, přes které má vidět, nebo jen světlý odraz něčeho. Hlavně už se dvakrát vrátila a pak šla jinak, takže už teďka vážně neví, kde je. Má pocit, že se ztratila. Jde podél stěny a najednou, cvak a cvak. A i to světlo v chodbě zhaslo. Jak já nesnáším tmu. Už odmala, když mě máma zavírala za trest do kumbálu. Moje máma je poděs. Paní učitelka na střední. Měla vždycky se mnou velké plány. A když to nešlo po

dobrém, tak to šlo po zlém. Pravitkem ji mlátila hlava nehlava. Ani se nediví, že táta od nich, teda od její mámy, utekl.

Sranda přestala být v práci a taky doma. Doktoři si s mámou neví rady. Už dvakrát to vypadalo, že našli tu správnou diagnózu. Tak dlouho hledali, až našli. Přišla jsem za mámou do nemocnice, vejdu do pokoje. Máma hlavu otočí směrem ke mně, ale vidím, že kouká skrze mě. Jdu blíž a říkám, ahoj mami. Ona na mě kouká, jako kdyby mě viděla prvně v životě. Tak jí pohladím po vlasech. Začne řvát, mlátit rukama, leknu se jí, couvám ke dveřím, vybíhám ven a vrážím do táty s kluky. Sedíme v čekárně, pijeme strašné kafe z automatu, na které jsem zvyklá z kantýny. Nikomu se o tom nechce mluvit. Přichází doktor a říká, že máma má opačnou funkci štítné žlázy. Její tělo produkuje velké množství jódu, které tělo nestíhá vylučovat. A tak se hromadí na mozku a poškozuje ho. Připravte se na nejhorší, počítejte tak půl roku. Tak v tomhle se trefili doktoři hned napoprvé. Začínám pracovat jako uklízečka a je mi to u prdele. Mámu jsme v tichosti pochovali. A do půl roku i tátu. Jeden bez druhého, to už není ono.

„Tak kdepak je ta naše sestřenka? Říkal jsem ti, že ji nemáme brát s sebou.“ Rošťa na to nereaguje. Přemýšlí nad tím, jak si to užít bez ní. „Hele, popravdě, je mi jedno, kde je ona a jestli tady ještě někdo je. Vyrážíme!“

Odpadky jsou v mezaninu, stoly utřené, parapety utřené a začneme luxovat. Tenhle lux miluju. Má totiž kabel tak dlouhý, že nemusím věčně přepojovat

z jedné zásuvky do druhé. Mohla bych tu práci dneska odrbat, je to poslední šichta, jak můj manžel poznal. Ale to není můj styl. Venda, dobrák Venda. S mým manželem jsme se seznámili na hřbitově. Víím, že to zní divně, ale je to tak. Lidi se poznávají různě. Zrovna jsem seděla u hrobu svých rodičů, přinesla jsem nové kytky a svíčky. Kytkám dám vodu, zapálím svíčky a povídám jim o práci, o klucích, o domku. Najednou za sebou slyším takové to slušné odkašláním. Otočím se a tam stojí docela pohledný mladík. „Omlouvám se, že vás ruším. Ale myslíte si, že vás slyší?“ Chvilu na něj koukám a pak mu říkám: „Myslíte si, že jsem tak blbá, že bych plýtvala svými slovy, kdybych nevěřila, že mě slyší?“ Mladík očividně čekal jinou odpověď. Ale tohle ho zaujalo.

„Můžu si přisednout?“ A v podstatě od té doby si už neodsedl. Zůstali jsme spolu, vzali se, počali naši Natálku... a žijeme naše životy. Ve fabrice se vystřídalo asi deset firem, samí odborníci na slovo vzatí. Jako dneska všude. Dokonce jim nešla celá jedna linka. Chodila jsem okolo nich. Lidi naštvání, že nebudou prachy, když linka stojí. Mistrová tam běhala, ptala se každého, i mě, co má jako dělat. Tak jsem jí řekla, že se linka musí opět nahodit. Šla jsem na začátek linky a vymáčkla jsem bezpečnostní tlačítko. „Paní mistrové“ jsem vysvětlila, že se o něj nesmí opírat prdelí, když kecá s chlapy a nemaká. Mohla jsem si to dovolit, protože níž než na uklízečku mě sesadit nemohli.

„Musíme se rozdělit. Ta kráva se určitě ztratila. Rosťo, půjdeš dolů po schodech, ty Jano, vpravo a já to stříhnu vlevo.“ Rosťovi to nedá a ptá se, jak se navzájem budou dorozumívat. „Od čeho máme mobily.“

Už jen pár centimetrů a mám vyluxováno. Ještě tady pěkně za rohem, kde je kancelář pana nejvyššího. Snad tam lux ještě dosáhne. Tady zhasnu, ať neplýtvám zbytečně elektřinou. Stejně to tu znám jak svoje boty.

Ríša letí jako blázen chodbou. Rozráží dveře. Připadá si jako postavička z jeho počítačové hry. Běží další chodbou a rozráží další dveře. Chechtá se jako smyslů zbavený. Rozráží dveře, to je ale jízda, Halloween ve fabrice, která už za pár dní nebude existovat. Běží, běží, rozráží dveře, vbíhá do tmavé místnosti a... o něco zakopává, ještě chvilku letí... hlavou rozráží dveře, dveře se zavírají a je slyšet jen zvuk, jako když praskne kokosový ořech. Ticho.

Ticho. Co je, že by ta šňůra sem přece jenom nedosáhla? Ach jo, jdu se podívat, co se stalo. Temnou místností projdu okolo všech stolů. Aha, vypadla šňůra ze zásuvky. To jsem si mohla myslet. Šňůru stočím a jdu s luxem zase celou místností zpátky. Tady mám hotovo, tak to vezmu druhým poschodím. Jdu do kumbálu, vracím lux a zbylé nepoužité pytle. Otáčím kohoutkem, liju vodu do červeného kýblu, dávám chemikálii, беру mop. Červené hadry, pár průhledných pytlů na recyklaci, chemikálii a jdu k záchodům. Otvírám první a vidím, někdo zapomněl zavřít okno. Radši ho zavřu, ať z toho ještě není malér. No, než tu začnu něco podnikat, měla bych vytrít chodbu. Jdu pro kýbl s modrým mopem.

Volání padá do hlasové schránky. „Rosťo, kde jsi, nemůžu najít ani tebe, ani Janu, natož Renatu. Dej mi vědět, kde se sejdem. Ríša“ No to si ze mě

dělá kozy. Někde se schová v kanceláři, lehne si na sedačku a chrápe. To byl nápad, že jsem toho vola poslouchal.

Renata už je na pokraji šílenství. Zahnula vpravo, tam je chodba, zahnula vlevo, tam jsou sice nějaké dveře, ale jsou zamčené. Když se vrátila tou chodbou, tak zjistila, že ty dveře nemají kliku.

Poslouchám si hudbu a přemýšlím nad svým životem. Bráškové se postavili na vlastní nohy. Začali cestovat a poznávat svět. Když jsme byli malí, mohli jsme o tom snít. Teď, když jsme velcí, to můžeme realizovat, řekli mi na letišti, když se se mnou loučili. Několikaměsíční kurz angličtiny, pár testů, pohovorů a mají práci v Dublinu. Neptejte se mě jakou, protože práci mění více než ponožky. Ještě se prý hledají. Když kluci odjeli, tak mi bylo smutno. Ale jen chvíli, Natálka mi to všechno vynahradila. Byla tak veselá, že jí byl plný dům. Vytírání mám moc ráda. Je tak rytmické, vpravo, vlevo, vpravo, vlevo. Namočit, vyždímat a znova a znova. Než se naděju, tohle je hotovo. Do kýblu mop, mop do ruky a hurá opět do přízemí. A že bych ještě vytřela schody? Jo, to mě nezabije.

Jana sedí opět pod schody. Zkouší volat jednoho po druhém. Mobil nefunguje, nemá signál. Raději zůstává tam, kde je. Počká si, až bude ráno. Půjde na záchody a tím oknem zase proleze ven.

Ríša začíná být pěkně naštvaný. Pokouší se zavolat Janě. „Volaný účastník je nedostupný.“ Polib si prdel, krávo! Rosťa má rovnou hlasovou schránku. Renatino číslo neexistuje. Super. Třeba je tu blbý signál.

Schody jsou vytřené a teď hurá na záchody. Ještě bych tam měla dát žluté kužele „Pozor mokrá podlaha“. Ale vždyť už jsem tady jenom já. Odrbu to, alespoň tohle odrbu.

Ríša běží chodbou, pak po schodech až nahoru ke střeše. Pokouší se otevřít dveře. Nejde to. Zkouší signál, prázdně vymetené. Běží po schodech dolů, uklouzne a v kotrmelcích padá dolů. Ještě si všimne neonového nápisu nad dveřmi EXIT. Pak už nic nevnímá, bolí ho hlava, nemůže hýbat s rukama, s nohama, najednou slyší zvonění mobilu. Vidí na displeji fotku, volá táta. To je taky to poslední, co vidí. Zavírá oči, umírá.